

Meer groen & natuur

**Memorandum van Natuurpunt Gent
aan de Gentse politieke partijen naar
aanleiding van de gemeenteraads-
verkiezingen van 14 oktober 2018,
voor de bestuursperiode 2019 - 2024**

Natuurpunt Gent is de grootste afdeling van Natuurpunt in Vlaanderen en telt 7100 leden. Sinds de oprichting in 2001 is het ledenaantal jaarlijks gegroeid. Daarmee geven duizenden Gentse gezinnen te kennen dat ze van natuur een punt willen maken. Een pluspunt, en een hoofdpunt. Natuurpunt Gent organiseert, met vele vrijwilligers, tal van activiteiten voor een breed publiek en beheert momenteel 365 hectare natuurgebied, waarvan Natuurpunt ook het grootste deel in eigendom heeft. In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 tracht Natuurpunt Gent alle politieke partijen met dit memorandum een referentiekader te bieden voor het natuurbeleid in het Gentse.

voor Gent in 2024

Vier wegwijzers naar meer groen en natuur in Gent

Natuurpunt Gent wenst dat onze stad in 2024 veel natuurrijker is: alle vormen van groen, ook de wilde natuur, moeten meer kansen krijgen. En Gent moet zich tegen 2024 ook afdoende beschermen tegen de gevolgen van de klimaatverandering. Om die algemene doelen te bereiken, vraagt Natuurpunt Gent aan het nieuwe stadsbestuur om vier wegwijzers te volgen.

WEGWIJZER 1

In 2024 is er meer natuur in Gent.

Realiseer samen met Natuurpunt en de Vlaamse overheid de vijf groenpolen tegen 2024, met grondaankopen, inrichting en beheer door beide overheden en Natuurpunt.

Bescherm samen met Natuurpunt op actieve wijze de Leie-, Schelde- en Moervaartvallei en ondersteun ten volle het Natuurpark Levende Leie.

Werk samen met Natuurpunt Gent en de Vlaamse overheid in alle belangrijke natuurgebieden en werk ook structureel samen rond natuurthema's.

Geef op stadsgronden in natuurgebieden prioriteit aan de natuurwaarden. Verkoop natuurgebieden in de Natuurpuntperimeters aan Natuurpunt. Besteed het beheer op stadsgronden met een landbouwbestemming uit op basis van bestekken waarin biodiversiteit mee centraal staat.

Verdubbel minstens het budget voor aankoopsubsidies van natuurgebied, zodat er - dankzij subsidiëring door de Vlaamse overheid en de eigen inbreng van Natuurpunt - vier keer meer natuur blijkt. Door hierin te investeren bespaar je uiteindelijk sterk als stedelijke overheid.

WEGWIJZER 2

In 2024 is er voldoende groen voor alle Gentenaars.

We gaan samen voor meer bossen: elke Gentenaar heeft een bos waar je kunt wandelen op maximaal een half uur fietsen. En we gaan ook voor meer parken: elke Gentenaar heeft een park op hooguit 400 meter wandelen van de woning.

Spoor aan tot meer groen in straten en tuinen: zorg voor een reglement dat prioriteit geeft aan het aanleggen van gezamenlijke tuinen en geveltuinten en het aanplanten van straatbomen.

Bouw de stedelijke Groendienst verder uit, zet meer mensen en middelen in en herzie vergunningen en inrichting ten voordele van groenvoorziening. Versterk het middenveld en de samenwerking met de Gentenaars.

Verbeter de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de groenpolen, stadsbossen en parken: maak ze vlot en veilig bereikbaar te voet, met de fiets en met het openbaar vervoer en zorg samen met de partners ter plekke voor voorzieningen voor de bezoekers.

WEGWIJZER 3

In 2024 is de Gentse ruimte verstandig bestemd en ingericht.

Geef onze groen-, natuur- en boswaarden een centrale plaats in de Gentse Structuurplanning 2030 en geef bossen en natuurgebieden de vereiste planologische bescherming.

Zet bestemmingsplannen en vergunningverlening in voor de kwaliteit van de open ruimte die er nog is, rem de 'verpaarding' en ook de verdringing van landbouw naar natuurzones af.

Grijp actief in op verkeersinfrastructuur - met ondertunneling, ecoducten en geluidsschermen - en verbeter zo de leefkwaliteit van de Gentenaars en de overlevingskansen van de natuur.

Zorg voor transparante, proactieve inspraak- en beslissingsprocessen bij grootschalige projecten, zodat de Gentenaars gemotiveerd blijven om samen naar oplossingen te zoeken.

WEGWIJZER 4

In 2024 wordt Gent zoveel mogelijk beschermd tegen klimaatverandering.

Investeer in integraal waterbeleid om overstromingen en verdroging tegen te gaan, geef hierbij ruimte aan water en aan groenblauwe netwerken en verwijder het betonnen keurslijf.

Herdenk de bestaande investeringspraktijken in de publieke en de particuliere sfeer en streef hiermee naar een negatief verhardingstempo - of een positief opbreukprogramma.

Stel eisen aan nieuwbouw en vernieuwbouw, sensibiliseer de bevolking, geef als stad het goede voorbeeld, stimuleer proefprojecten... om op alle schalen de aanpassing door te voeren.

Zet de stadsbossen en het groenbeleid mee in voor het adaptatiebeleid, door bossen en groen zo aan te (laten) leggen dat ze kunnen zorgen voor waterberging en verkoeling in de stadskern.

Algemeen doel

Gent is veel natuurrijker in 2024

Natuurpunt Gent wil dat onze stad in 2024 veel natuurrijker is. Alle vormen van groen, ook de wilde natuur en de biodiversiteit, moeten meer kansen krijgen. Het aantal inwoners in Gent groeit, maar de verharde ruimte zit op haar limiet. Dit impliceert dat we kleiner en kwalitatiever zullen moeten wonen. Die uitdaging ligt niet alleen in de bebouwde omgeving, maar ook in een meer kwalitatieve open ruimte. Meer openbaar groen, meer rustgebieden en meer natuurkernen zijn een voorwaarde voor (het welzijn in) een groeiende stad. Ook moet Gent tegen 2024 zichzelf beter beschermen tegen de te verwachten gevolgen van de klimaatverandering. Belangrijke voorwaarden hiervoor zijn dat natuur, bos en groen voldoende ruimte krijgen en dat Gent zijn ruimtelijk huiswerk in orde maakt: de structuurplanning en de uitvoeringsplannen moeten geschikte ruimtelijke ingrepen bevorderen en ongeschikte verhinderen.

Als principe gaat Natuurpunt Gent ervan uit dat de natuur van iedereen is. 'De natuur', dat zijn wilde dieren en planten, ecosystemen en soorten. Iedere Gentenaar heeft er belang bij dat er in Gent voldoende natuur, groen en bos is. Natuurzorg is daarom een politieke zaak: in bepaalde situaties moet het bestuur kiezen en beslissingen nemen. Die keuzes zijn niet altijd gemakkelijk. Er is politieke moed nodig om resultaten te halen voor natuur, bos en groen. Natuurpunt Gent vraagt dan ook aan de politici om zich bij de stap van droom naar daad niet te laten vangen aan praktische bezwaren. Meer natuur moet voelbaar zijn op het terrein, niet in mooi geformuleerde toekomstplannen.

Het gaat voor Natuurpunt Gent trouwens niet om de natuur alleen. Samen met de andere milieu- en natuurverenigingen uit het Gentse schaar Natuurpunt Gent zich ook achter het idee dat Gent tegen 2024 beslissende stappen moet zetten naar een duurzamer voedselvoorziening, bewoning, energiegebruik en mobiliteit en naar een klimaatneutrale samenleving. De in dit memorandum uitgewerkte doelstellingen inzake groen, natuur, adaptatie en ruimte moeten in samenhang gezien worden met deze transitie.

Een duurzaamheidsbeleid moet zowel verandering op het terrein als verandering in de geesten bewerkstelligen. Het toekomstige stadsbestuur moet zich dan ook inspinnen om de kennis en het inzicht van de bevolking op het vlak van maatregelen, beleidsplannen, instrumenten en processen te vergroten. Natuurpunt Gent pleit ervoor dat de stad Gent nog meer dan voorheen inzet op betrokkenheid, sensibilisatie, openheid en cocreatie. Natuurpunt Gent wil daar alvast zijn steentje toe bijdragen.

Enkele vaststellingen

Een aantrekkelijke stad – met veel mensen.

Gent is de afgelopen jaren verder gegroeid als aantrekkelijke, hippe stad en centrum van kennis en cultuur. Volgens de recentste prognoses van de Studiedienst van de Vlaamse Regering zal Gent eind 2024 ongeveer 266.000 inwoners tellen (bijna 20.000 meer dan bij de aanvang van de nu aflopende bestuursperiode). Dit toenemende aantal Gentenaars heeft behoefte aan een veilige, gezonde en kwaliteitsvolle leefomgeving, met voldoende natuur en groen.

Een uitgestrekte stad – met veel natuurrijkdom.

Gent vormt, samen met zijn randgemeenten, een uitgestrekte agglomeratie. Naast het stedelijk gebied, de woonzones en de industrie, is er ook een uitgebouwde waterweg- en verkeersinfrastructuur, zijn er landbouw- en bosgronden, sport- en recreatieterrainen en natuurgebieden. In alle bestemmingen, zones en gebruikswijzen schuilen er groen- en natuurwaarden. Het blijft een uitdaging om de natuurrijkdom te beschermen en te ontwikkelen.

Een dichtbebouwde en waterrijke stad – met veel klimaatpotentieel.

De huidige stedelijke omgeving is niet voorzien op de gevolgen van de klimaatverandering. In de meeste Gentse wijken, op pleinen en bedrijventerreinen is er nog te veel verharding en te weinig ruimte voor water en groen om te kunnen spreken van een klimaatbestendige stad. Sinds 2005 is de bebouwde oppervlakte met 5,7% toegenomen.

Een bedrijvige stad – met veel innovatie.

Gent blijft inzetten op vernieuwing: van oud industrieel weefsel naar kennisbedrijven en nieuwe woon- of bedrijvigheidszones. Bij die omvorming ontstaan nieuwe kansen voor groen en voor natuur. In alle opzichten een sterke verweving tussen bedrijvigheid, woongelegenheid en natuurzorg bewerkstelligen: ook dat is innovatie.

Een goed bestuurde stad – met kansen voor verbetering.

De stad Gent is een stad in verandering die start met een transitie naar een duurzame economie. Ook het aansturen van onze stedelijke samenleving is in verandering: nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan, nieuwe organisatievormen steken de kop op, nieuwe verenigingen dienen zich aan en nieuwe bestuursvormen zetten zich door. De stad Gent heeft daar de afgelopen jaren met verve op ingezet. Natuurpunt Gent roept op om dit pad van openheid en cocreatie verder te bewandelen, en biedt zich aan als een uitgelezen partner voor het groen- en natuurbeleid in Gent.

Wat vragen we?

Natuurpunt Gent wil projecten gerealiseerd zien en zelf realiseren. Net zoals de Bourgoyen-Ossemeersen - als moeder van alle Gentse natuurgebieden - moeten ook de vijf groenpolen afgewerkt zijn tegen 2024: de Groenpool Gentbrugse Meersen/Damvallei, de Groenpool Vinderhoutse Bossen, de Groenpool Parkbos, de Groenpool oud vliegveld Oostakker/Lochristi en het Stedelijk Groengebied Bourgoyen-Ossemeersen – Malem – Blaarmeersen – Snepmeersen. Dit betekent dat de inrichting ervan toegespitst moet zijn op het natuurbehoud en dat het beheer moet gericht zijn op grotere natuurwaarden. Natuurpunt Gent wil daar zijn bijdrage aan leveren.

Daarnaast wil Natuurpunt Gent de Leie, Schelde- en Moervaartvallei maximaal beschermen. Voor de realisatie van het **Natuurpark Levende Leie** vraagt Natuurpunt Gent een extra ondersteuning en engagement van het stadsbestuur. Iedereen heeft immers belang bij een Leievallei waar de natuur goed beschermd en beheerd wordt: de Gentse recreant, de toerist, de horeca-uitbaters, de bewoners, de landbouwers en de cultuursector.

Natuurpunt Gent vraagt daarnaast ook inzet voor de natuur die aanwezig is op **industrieterreinen**, in het **havengebied**, bij **wegen en waterwegen** en in het **buitengebied**. De Gentse haven is een van de ecologisch meest waardevolle regio's op Gents grondgebied. Bij wegen en waterwegen zijn er talrijke kleine natuurelementen die bescherming en ontplooiing verdienen. En in het buitengebied bevinden zich heel wat snippers natuur zoals kleinere waterlopen en bossen, die het behouden waard zijn.

Wat zijn de sleutels voor de effectieve bescherming van de Gentse natuur?

Een eerste sleutel zit in het **aankopen van natuurgebieden** en in de samenwerking op dat vlak. De stad Gent en de Vlaamse overheid kunnen dit immers niet alleen doen. Natuurpunt Gent heeft de voorbije jaren heel sterk geïnvesteerd in vele aankopen in de valleigebieden van Schelde en Leie in het Gentse en in vier van de vijf groenpolen. Die gebieden wil Natuurpunt Gent optimaal beheren, om zo de natuurwaarden duurzaam uit te breiden. Natuurpunt Gent wil die investeringen in overleg voortzetten. Natuurpunt Gent beschikt intussen over aanzienlijke oppervlakten grasland, bos en ander natuurgebied in het Gentse, maar wil die gebieden nog gevoelig uitbreiden. Natuurpunt Gent pleit voor een gestructureerde sa-

menwerking per groengebied, per typegebied of per thema, waarbij afspraken gemaakt of vernieuwd worden over wie trekker en/of aankoper is, zie kader.

Een tweede sleutel voor resultaatgericht natuurbeleid zijn **de budgetten**. Natuurpunt Gent pleit ervoor om de stedelijke investeringskredieten voor natuur, stadsbossen en groenaanleg op te trekken. Om alle plannen binnen de gestelde tijd waar te kunnen maken, moet ook het jaarlijks budget voor aankoopsubsidies stevig verhogen. Het huidige jaarbudget van 70.000 euro was de voorbije legislatuur absoluut niet voldoende. Dit budget moet minstens verdubbeld worden. Natuurpunt Gent koopt de gronden dikwijls goedkoper aan dan de overheid. Bovendien ontvangt Natuurpunt voor zijn aankopen in Gent Vlaamse subsidies en levert het zelf ook een inbreng in de financiering. Door dat alles vormen de aankopen door Natuurpunt een substantiële besparing voor de stad, die zo aanzienlijk minder moet uitgeven en haar inwoners toch meer waardevolle natuur kan aanbieden. Door de eigen fondsenwerving van Natuurpunt wordt meteen ook een breder draagvlak voor natuur gecreëerd. Voor aankopen in het Natuurpark Levende Leie stelt Natuurpunt Gent voor dat de stad voldoende budget voor aankoopsubsidies voorziet, zodat het Natuurpark Levende Leie op Gents grondgebied verder kan worden gerealiseerd.

Natuurpunt Gent wijst, als derde, op de sleutelrol van **het grondbeleid**. De stad moet de landbouwgrond met landbouwbestemming die ze in eigendom heeft - binnen en buiten Gent - doen inzetten voor economisch verantwoorde, liefst biologische, landbouwactiviteiten. Bij het uitbesteden van het beheer hiervan moeten onder meer criteria inzake biodiversiteit en ecosysteemdiensten mee centraal staan. Voor Natuurpunt Gent is het duidelijk dat de biologische landbouw heel wat ecosysteemdiensten kan leveren. Daarom is het niet aanvaardbaar dat biologische landbouw en natuurbehoud tegen elkaar uitgespeeld worden op een schaarse grondmarkt, waardoor een opwaartse prijenspiraal voor natuurterreinen kan ontstaan.

Stadsgronden die een natuurbestemming hebben, moeten doelgericht ingezet worden voor de realisatie van meer natuur en bos. Wanneer die gronden in de perimeters van Natuurpunt liggen, dient de stad die door te verkopen aan Natuurpunt.

NATUURPARK LIEVALLEI BINNEN GENT

(*Hoge Blaarmeersen, Assels, Hoge Lake, Beelaertmeersen en Keuzemeersen*): Natuurpunt Gent trekker, met als partners de stad Gent, ANB en VLM. Voor het Natuurpark Levende Leie pleit Natuurpunt Gent voor verdiepte samenwerking tussen Gent, Sint-Martens-Latem en Deinze, tussen landbouw, recreatie en natuurbeheer, en tussen de diverse types natuurbeheerders.

BOURGOYEN-OSSEMEERSEN één gezamenlijke trekker: stad Gent en Natuurpunt Gent, partners zijn ANB, VLM, INBO en universiteit Gent.

GROENPOOL GENTBRUGSE MEERSEN

zuidelijk deel: de stad Gent trekker met als partners Natuurpunt Gent en bioboeren
noordelijk deel: Natuurpunt Gent trekker, met als partner de stad Gent.

GROENPOOL VINDERHOUTSE BOSSEN

ANB trekker voor de bosuitbreidingsgebieden en Natuurpunt Gent trekker voor de bestaande bosgebieden met als partners VLM en de stad Gent;

deelgebied Leeuwenhof: trekker Natuurpunt Gent met als partners VLM en ANB.

GROENPOOL PARKBOS: ANB trekker met als partners de stad Gent en VLM;

deelgebied Rijvisseche: Natuurpunt Gent trekker met als partners VLM, ANB en de stad Gent.

GROENPOOL OUD VLEGVELD OOSTAKKER-LOCHRISTI: ANB trekker met als partners de stad Gent.

ROSDAMBEEKVALLEI

noordelijk deel: Natuurpunt Gent trekker met als partner de stad Gent;

zuidelijk deel: de stad Gent trekker met als partners ANB, VLM en Natuurpunt Gent.

GROENE RING (= kraal van kleinere natuurgebieden langs de R4): te bekijken of en waar de stad Gent dan wel Natuurpunt Gent trekker is

en met als partners de buurtgroepen (werkgroep Sint-Pieters-Buiten, milieugroep Sint-Denijs-Westrem en werkgroep Sint-Baafsouter).

HAVENGEBIED

Binnen het havengebied moet voorzien worden in tijdelijke en permanente natuur.

MOERVAARTVALLEI

deelgebied Moervaart Noord: trekker Natuurpunt Gent, partners stad Gent en VLM, haven Gent en provincie;

verbingsgebied tussen Moervaart Noord en Zuidlede: trekker stad Gent, partners VLM en Natuurpunt Gent.

Natuurpunt Gent is tevreden over de oplossing voor de Moervaartvallei, met rechtszekerheid voor natuur en landbouw. De aan elkaar gekoppelde uitwerking en uitvoering van het Landinrichtingsplan, het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan en het Strategisch Openruimteproject moeten de realisaties op het terrein mogelijk maken.

DE NATUUR IN HET BUITENGEBIED ROND GENT

Natuurpunt Gent wil, in samenwerking met de landbouwers, een Groen Raamwerk van kleine landschapselementen, kouters, akkerranden en onbewerkte zones realiseren - een netwerk van permanente en tijdelijke natuur in het agrarisch gebied. Het strategisch project Kouter- en Leieland is hiervoor een belangrijk instrument.

in 2024 is er voldoende groen voor alle Gentenaars.

Wat vragen we?

Alle structuur- en beleidsplannen voor Gent van de afgelopen jaren hadden het over meer “groen en water, van de grote groenpolen aan de rand van de stad, over de groen(blauwe) assen en de wijkparken, tot straatbomen, gevelgroen en groendaken”. Natuurpunt Gent vraagt om hier echt werk van te maken. **Groen maakt mensen gelukkiger**, verkoelt het stadsmilieu, verbetert de luchtkwaliteit en zorgt mee voor het beheersen van water- en geluidsoverlast. Al dat groen moet er ook toe bijdragen dat de natuur in Gent robuuster wordt en dat er meer schuilplaatsen en trekroutes beschikbaar zijn voor wilde dieren en planten.

Uit de meerderheid van de projectvoorstellen voor het Burgerbudget bleek hoe belangrijk de Gentenaar het vindt dat straten en wijken worden vergroend. Naast de realisatie van **de groennorm** voor parken (“Elke Gentenaar heeft recht op een buurtpark op maximum 400 meter van de woning en op minstens 10 m² recreatief openbaar groen per inwoner op wijkniveau”) vraagt Natuurpunt Gent meer inzet op **microgroen**: meer bomen en bloemen in de straten, meer groengevels en groendaken, meer tuinen en volkstuinten, ... Dit ‘meer’ vereist dikwijls ook een ‘minder’: laat meer bomen en struiken leiden tot een vermindering van de veel te uitgestrekte parkings, de veel te brede verharde voetpaden en wegen en de vele versteende pleinen die in de zomer te heet en in de winter te guur zijn.

De verdere uitbreiding van **grootschaliger bos- en natuurgebieden** is echter even belangrijk. Met een bebossingsindex van 6,1% is Gent nog altijd een bosarme stad. Daarom blijft Natuurpunt Gent hameren op het belang van de realisatie van de groenpolen met voldoende robuuste stadsbossen - voor elke Gentenaar moet zo’n bos beschikbaar zijn op maximaal een half uur fietsen van de woonplaats. De 300 hectare nieuwe bossen die zijn voorzien in het bindend gedeelte van het ontwerp van Structuurvisie 2030 betekenen een terugplooi: in het Structuurplan van 2003 was nog 830 hectare nieuw bos voorzien. Hoe dan ook, het zal nodig zijn dat de stad, de Vlaamse overheid en Natuurpunt alle nog benodigde extra terreinen verwerven en aanplanten om tot die extra bossen te komen. Daarnaast zullen ook extra bestemde bosgebieden nodig zijn.

Kleinschalig groen en grootschalig groen moeten tot slot met elkaar verbonden zijn. Natuurpunt Gent wil dat Gent eindelijk de in het vooruitzicht gestelde **groenblauwe netwerken** realiseert. Die netwerken moeten meteen ook de basis vormen van een analogo netwerk van wandel- en fietspaden.

Wat zijn de sleutels voor de vergroening van Gent?

De basissleutel is te vinden bij de **politieke wil** om meer groen te realiseren. Dat betekent: voldoende financiële en menselijke middelen voorzien en het nieuwe omgevingsvergunningenbeleid en ook de beschikbare inrichtingsinstrumenten inzetten voor natuur en groen. Natuurpunt Gent vraagt om het vereiste ‘meer groen en minder verharding’ te laten doorwerken in elk concreet particulier of openbaar inrichtingsproject.

Natuurpunt Gent suggereert, als tweede sleutel, om meer te **‘nudgen’ in de richting van groen**, door de administratieve last te verleggen van het vergroenen naar het verharden. Bij de heraanleg van voetpaden bijvoorbeeld, worden geveltuinen of kruidentperken de standaard en moeten mensen individueel vragen om hiervan af te zien. Een ander voorbeeld vinden we bij herbestrating: daarbij moet de aanleg van groen en het aanplanten van straatbomen prioritair zijn - en niet langer de aanleg van parkeerplaatsen. Nog voorbeelden: bij de vergunning van nieuw-

bouw en verbouwingen moet de aanleg van groendaken het uitgangspunt zijn. Bij beslissingen tot investeringen in woonblokken bekijkt men eerst hoe men gaat ‘ontpitten’, zodat grotere, gemeenschappelijke binnentuinen kunnen ontstaan. Bij grote woonprojecten moet het mogelijk zijn om volkstuinten aan te leggen, al dan niet in de vorm van samen-tuinen. En bij de herbestemming of heraanleg van oude kloosters, te verbouwen scholen of andere semiopenbare complexen, moet eerst bekeken worden wat de mogelijkheden zijn voor extra toegankelijk groen. Samengevat ziet Natuurpunt Gent een sleutel in het uitbrengen van een **stedenbouwkundige verordening** die deze veranderingen in beslissingswijzen vastlegt, en die zodoende leidt tot uitbreiding van het privégroen en onverharde ruimten en tot een betekenisvolle groenafwerking bij allerlei projecten (woningbouw, bedrijven, voorzieningen, ...).

Een derde sleutel die ook in de komende legislatuur belangrijk zal zijn, is het **openbaar groen**. In 2014 telde Gent “in totaal 43 parken van groter dan 1 ha en is er daarnaast nog in totaal voor 528 ha aan kleinere groene plekken, het zogeheten woongroen.” Maar nog is de groennorm op veel plaatsen niet gerealiseerd. Naast de parken is er ook de nog onvervuld gebleven ambitie om **blauwgroene assen** te realiseren. De oevers van onze waterlopen - de blauwe assen - moeten verbreed en vergroend worden, zodat eindelijk de blauwgroene assen ontstaan. Die blauwgroene assen moeten planologisch verankerd worden. De investeringen hierin horen niet alleen over fiets- en wandelpaden te gaan, maar moeten ook werkelijk leiden tot meer groen en ruimte voor water.

Om dat alles te bereiken is er, als vierde sleutel, volgens Natuurpunt Gent nood aan een **sterk uitgebouwde stedelijke Groendienst** die een ecologisch groen- en natuurbeheer vooropstelt. Dat betekent dat hiervoor voldoende menskracht en financiën voorzien worden. Daarbij moet ook de rol van het middenveld in het natuur- en groenbeleid, die de voorbije legislatuur opgewaardeerd is, verder versterkt worden. Structureel overleg tussen het stadsbestuur en Natuurpunt Gent over het stedelijk natuur- en groenbeleid blijft nodig. Dat overleg moet gestoeld zijn op duidelijke afspraken: wie is voor welk natuurgebied de trekker voor de aankopen, de inrichting, het beheer, de ontsluiting, de educatie en de studie en welke bijdrage leveren de andere partners hierbij?

Als vijfde sleutel vraagt Natuurpunt Gent aandacht voor de **bereikbaarheid en toegankelijkheid** van natuur-, bos- en groengebieden. Het openbaar vervoer naar de vijf groenpolen moet beter aangepakt worden. Het streefdoel moet zijn dat iedereen binnen het half uur met het openbaar vervoer of met de fiets een groenpool kan bezoeken. Het onthaal, de informatieverstrekking en de padeninfrastructuur blijven verbeterpunten. Ook moeten er voldoende veilige oversteekplaatsen zijn op wegen met druk verkeer die momenteel een barrière vormen: bijvoorbeeld de N60, de Rijvisschestraat, de Hemelrijkstraat en de Baron de Gieyiaan in het Parkbos, evenals de Bosstraat in de Vinderhoutse Bossen. In het kader van zijn motto ‘natuur voor iedereen’ wil Natuurpunt Gent alleszins zelf de toegankelijkheid van zijn gebieden optimaliseren met nieuwe wandel- en fietstracés. Tot slot is er het succesverhaal van het Natuur- en Milieucentrum (NMC) De Bourgoyen dat nu tien jaar bestaat. De structurele samenwerking tussen de stad Gent en Natuurpunt Gent dient met een vernieuwd elan te worden voortgezet, zodat het NMC nog meer dan voorheen uitstraling verleent aan het stedelijk natuurgebied Bourgoyen-Ossemeersen.

in 2024 is de Gentse ruimte verstandig bestemd en ingericht.

Wat vragen we?

Natuurpunt Gent vraagt dat al onze groen-, natuur- en boswaarden de komende legislatuur de vereiste **stevige ruimtelijke bescherming** krijgen. Hiertoe is in de eerste plaats een volledige planologische verankering nodig van het groeneruimtenetwerk dat bestaat uit de vijf groenpolen, de riviervalleien, de groenklimaatassen, de groene ringen en de parken. Het basisopzet om grote natuur- en bosgebieden planologisch te verankeren moet behouden blijven en geactualiseerd worden in de Gentse Structuurplanning 2030.

Om echt tot verstandig ruimtegebruik te komen, pleit Natuurpunt Gent ervoor om actief in te **grijpen** in de **bestaande verkeersinfrastructuur**. Voor de E17, de E40, de R4 en de vele verkeerswisselaars versnipperen de groenpolen en leiden tot geluidshinder en luchtverontreiniging, visuele hinder en lichthinder. Dat alles heeft een nefaste impact op onze gezondheid, op de woonkwaliteit en bovendien ook op de belevingskwaliteit van de groengebieden waar de Gentenaars rust en ontspanning zoeken.

Ten slotte vraagt Natuurpunt Gent om meer transparante en nettere, proactieve **inspraak- en beslissingsprocessen** bij grote investeringsprojecten. De betrokkenen moeten veel vroeger echte inspraak krijgen en burgers en verenigingen moeten op geïnformeerde wijze kunnen participeren in het beslissingsproces.

Wat zijn de sleutels voor een verstandig ruimtelijk beleid?

Een eerste sleutel zit in de **structurering en bestemming van voldoende oppervlakten** voor natuur en/of in afdoende verweving van natuurwaarden in andere bestemmingen. Bestemmingsplannen blijven een centraal middel om in het vooruitzicht gestelde ruimtelijke structuren te realiseren en daarom vraagt Natuurpunt Gent dat het recent in procedure gebrachte Groene RUP op korte termijn en onverkort vastgesteld wordt.

Een tweede sleutel bestaat in het inzetten van bestemmingsplannen en vergunningverlening voor de kwaliteit van de open ruimte die er nog is. In dit verband wijst de vereniging op twee trends die omgebogen moeten worden:

- **Landbouwbestemmingen** in het Gentse worden meer en meer ingezet voor **niet-landbouweconomisch gebruik**. Dit maakt dat landbouwers (en in het bijzonder 'nieuwe' biolandbouwers) op hun beurt op zoek zijn naar bruikbare grond en daartoe moeten uitwijken naar gronden die een natuurbestemming hebben. Die feitelijke functiewijzigingen ten nadele van de natuur moet een halt toegeroepen worden.
- Bij de problematiek van het gebrek aan landbouwgrond is het ook belangrijk om de trend tot **verpaarding af te remmen**. Een groeiend aandeel van de weilanden krijgt de functie van particuliere hobbyweiden, voor mensen die paarden houden. Die evolutie zorgt voor druk op het voor landbouw beschikbare, economisch bruikbare deel van het landbouwareaal. Natuurpunt Gent pleit ervoor om dit aan te pakken en zo nodig bij te sturen via een stedenbouwkundige verordening.

Als derde sleutel voor een betere ruimtelijke ordening stapt Natuurpunt Gent mee met de vele recente suggesties om doelgericht in te grijpen in de **wegeninfrastructuur**. Natuurpunt Gent schaaft zich achter het basisidee om de E17 van Zwijnaarde tot Gentbrugge in een tunnel onder te brengen en de bovengronds vrijgekomen ruimte in te zetten voor woon- en groenzones. Verder moet er werk worden gemaakt van een ecotunnel onder de E40 ter hoogte van de Keuzemeersen (Leievallei) en van ecoducten over de R4/Ringvaart aan de Blaarmeersen/Bourgoyen

(richting Assels/Leievallei) en bij de Bourgoyen/Groene Velden (richting Vinderhoutse bossen). Natuurpunt Gent pleit ook voor meer en betere geluidsschermen voor de groenpolen en natuurgebieden: Gentbrugse Meersen en Damvallei, Keuzemeersen en Goedingekouter (Leievallei), Vinderhoutse Bossen/ Groene Velden en Parkbos. Op korte termijn is het mogelijk om de uitstoot en de geluidshinder te verminderen door het aanschroeven van de snelheidsbeperkingen. De maximumsnelheid van 90 km/uur (westelijk tracé van de R4) moet worden teruggebracht tot 70 km/uur en de maximumsnelheid van 120 km/uur (tracé van de E40 tussen afrit Drogen en afrit Merelbeke, tracé van E17 binnen de R4, oostelijk tracé van de R4) moet worden verlaagd tot 90 km/uur en voor vrachtwagens tot 70 km/uur. Bovendien pleit Natuurpunt Gent voor het vervangen van alle verlichting op de E17, E40 en R4 door degelijke, extra reflecterende markering.

Als vierde sleutel vraagt Natuurpunt Gent naar **effectieve en billijke inspraakprocessen**. Om de leden van de GECORO en de MINA-Raad blijvend te motiveren, moeten zij tijdig betrokken worden en een uitspraak kunnen doen in de strategische fase van beslissingen. Zeker nu de systemen van de complexe projecten en de omgevingsvergunning in werking treden, moet veel zorg worden besteed aan tijdige inspraak. De website van de stad Gent kan nog beter worden uitgewerkt om alle burgers inzage te geven in de geplande openbare onderzoeken, zowel voor RUP's als voor milieu- en bouwvergunningen. Natuurpunt Gent biedt aan om zijn mening, visie en ideeën aan te brengen op een geïnformeerde en constructieve manier. Wanneer uit een overleg goede akkoorden komen, zal Natuurpunt Gent die ook verdedigen en mee helpen uitvoeren.

in 2024 wordt Gent zoveel mogelijk beschermd tegen klimaatverandering.

Wat vragen we?

Natuurpunt Gent gaat ervan uit dat de klimaatverandering zo ver gevorderd is dat **allerlei klimaateffecten in ons dagelijks leven** zullen binnendringen. Meer en meer zullen we ook in Gent te maken hebben met plotselinge hevige regenbuien, stormen en onweer, met langere periodes van aanhoudende regenval en overstromingen en met langduriger droogteperiodes en hittegolven. Door de geconcentreerde bebouwing en verharding vergroot de impact van zowel de overstromingen als de hittegolven.

Natuurpunt Gent vraagt dat **het tegengaan van de verharding** daadwerkelijk handen en tanden krijgt. Sinds 2005 is de oppervlakte bebouwing met 5,7% toegenomen. Een *standstill* van de verharding houdt in dat de netto toename van de bebouwde oppervlakte wordt teruggebracht tot 0% per jaar. Voor echte adaptatie moeten we eigenlijk nog verder gaan: er moet een negatief verhardingstempo komen - of een positief opbrekprogramma. Natuurpunt Gent vraagt dus een krachtig beleid om de hoeveelheid verharde oppervlakte te verminderen.

Natuurpunt Gent vindt het hoe dan ook belangrijk om goed voorbereid te zijn. Om Gent te vrijwaren van overstromingen, mogen de **valleigebieden** in het Gentse niet verder worden bebouwd, zodat ze beter hun waterbergende rol kunnen spelen. Gent moet ook inzetten op **klimaatrobuste wijken**, buurten en pleinen, die de mensen niet alleen meer groen bieden, maar ook meer veiligheid. Door nu voor die gestage opbouw te zorgen, is er later minder nood aan acute ingrepen in geval van crisis. En om meer soelaas te bieden bij hittegolven, zijn voldoende grote **stadsbossen** nodig.

Wat zijn de sleutels voor een robuuste klimaatbescherming?

De eerste sleutel voor adaptatie is te vinden bij **integraal waterbeleid**. Laaggelegen natuurgebieden vormen een buffer tegen overstromingen van woongebied. Het gros van de waterwegen in en rond Gent zit in een betonnen keurslijf. Waar mogelijk moet dit verwijderd worden, elders moeten groene vooroevers voor meer leven zorgen aan de Gentse binnenwateren. Vanzelfsprekend moeten de plannen voor pleziervaart - die de doodsteek zouden betekenen voor het unieke getijdengebied van het Gentse Zwin - definitief worden opgedoekt. Er moet daarentegen geïnvesteerd worden in infrastructuur ten voordele van ruimte voor water, het woon-werkverkeer met de fiets en zachte recreatie. Die investeringen vallen dikwijls samen met die in de groenblauwe netwerken. Ook het groenbeleid moet dus adaptatie als doel ter harte nemen: het moet streven naar 'natuurgebaseerde oplossingen'.

Een tweede sleutel zit in een geloofwaardig **maatregelenpakket tegen verharding**. Daarom stelt Natuurpunt Gent een tweevoudige stop voor:

- Een halt in de toename van harde bestemmingen. Elke bijkomende afbakening van een harde bestemming vereist een planologische compensatie: een overeenkomstige vergroening van bv. een woon- of bedrijvenzone.
- Een halt in de feitelijke verharding van oppervlakten: op het niveau van de vergunningverlening wordt geen bijkomende verharding toegestaan zonder een compensatie met gelijkwaardige vegetatie elders. Dit maakt ook dat het aanspreken van woonuitbreidingsgebieden in de meer landelijke zones van Gent ofwel vermeden moet worden, ofwel gepaard moet gaan met vergroening elders.

Om de trend tot verharding om te buigen naar een actieve afname van verharding zijn investeringen nodig. Natuurpunt Gent pleit voor een **Gents onthardingsfonds**. Bouwheren, investeerders en bouwpromotoren die feitelijk oppervlakten wensen te verharden, moeten een bijdrage

storten aan dat fonds. De aldus vergaarde middelen worden ingezet om mede de kosten te dekken van investeerders die verharde oppervlakten wensen te vervangen door groen.

Aansluitend pleit Natuurpunt Gent voor het instellen van een **index inzake verharde oppervlakte** en in het opvolgen ervan. Met een dergelijke inventarisatie en indicatie kan het stedelijk ruimtelijk beleid verschillende zaken aanvangen. Jaar per jaar kan het beleid objectief vaststellen of die index stijgt of daalt en proberen na te gaan hoe dat komt en wat er aan te doen valt. Het beleid kan onderzoeken bij welke typische versteende oppervlakten het nodig is om ervoor te zorgen dat er bv. minstens één boom bijkomt, of één plek waar water kan infiltreren. En het beleid kan dat onderzoek koppelen aan hittekaarten - kaarten van de stadsdelen die het kwetsbaarst zijn voor hittegolven - om na te gaan hoe het stedelijk hitte-effect door extra groen kan worden afgezwakt.

Volgens Natuurpunt Gent zit een derde sleutel bij het doelgericht **herdenken** van bestaande **investeringspraktijken**. De stad Gent moet andere eisen stellen aan nieuwbouw en vernieuwbouw: de constructies moeten hemelwaterneutraal en hittebestendig zijn en zoveel mogelijk groen incorporeren. Ook bij de aanleg of de herinrichting van pleinen moeten dezelfde trefwoorden aan de orde zijn: hemelwaterneutraal, verkoelend en vergroenend. Hetzelfde geldt voor nieuwe of te vernieuwen infrastructuur, zoals wegen of trambeddingen. De bestekken ervan moeten systematisch aandacht hebben voor doorlaatbaarheid voor regenwater en maximale groenvoorziening.

Een vierde sleutel is volgens Natuurpunt Gent te vinden in een volgehouden **sensibilisering van de bevolking**, van bedrijfsleiders en van overheidsdiensten - kortom, van alle typen investeerders. Een effectieve aanpassing aan de klimaatverandering - ter voorkoming van zowel het hitteprobleem als de wateroverlast - vergt immers heel veel kleinschalige ingrepen, die het stadsbestuur niet alleen kan opnemen. De beste sensibilisering zit in de actie - 'woorden wekken, voorbeelden strekken'. Natuurpunt Gent ondersteunt daarom het idee van **proefprojecten** inzake aanpassing aan klimaateffecten: samen met zijn burgers kan het stadbestuur wijken, buurten en pleinen klimaatbestendig inrichten. Ook op bedrijventerreinen zijn maatregelen mogelijk die robuust maken tegen de klimaatverandering. Bedrijven kunnen werken aan bedrijventerreinen en aan een haven met ruimte voor water en groen. Die extra klimaatbestendigheid komt niet alleen de bedrijfssites zelf ten goede - als een vorm van risicobeheer - maar zal ook leiden tot meer duurzame natuur en bos, tot meer kansen voor soortenbescherming en voor slim beheerde zogenaamd 'tijdelijke' natuur. Het Gentse stadsbestuur moet hierin sturen en stimuleren.

Tot slot vormt ook het aanleggen van de Gentse **stadsbossen** een sleutel voor het adaptatiebeleid. Door die bossen op voldoende schaal uit te bouwen en **'in de wind'** aan te leggen, kan er tijdens warmere periodes vanuit deze stadsbossen koelere lucht aanwaaien naar de stadskern. Door onze stadsbossen te behouden en te ontwikkelen, ontstaan meteen ook oppervlakten met een groot waterbergend vermogen en die komen van pas bij overstromingen. In tijden van klimaatverandering is een groenbeleid pas geslaagd, wanneer elke beschikbare oppervlakte wordt omgezet in verkoelende en waterabsorberende eenheden en dus in natuur-, bos- of groenelementen.

2024 Gent

meer natuur

voldoende **groen** voor alle inwoners
verstandig **bestemde** en ingerichte **ruimte**
zoveel mogelijk **bescherm**d tegen klimaatverandering

Natuurpunt
Gent

Meer info: Werkgroep verkiezingen Natuurpunt Gent
verkiezingen@natuurpuntgent.org
Bart Vangansbeke, beleidsverantwoordelijke, 0477/60.48.44
Secretariaat Natuurpunt Gent: 09/227.22.94